
vrijdag 26 september 2025

Novelle strafbaarstelling illegaal verblijf

Recht Migratie en integratie

<https://www.internetconsultatie.nl/novelle/b1>

Mijn commentaar op citaten:

“3.1 Handhaven strafbaarheid illegaal verblijf

Zoals aangekondigd in de eerder genoemde brieven aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer van 29 augustus 2025 wordt de strafbaarstelling van illegaliteit van de vreemdeling zélf in stand gelaten omdat deze strafbaarstelling kan bijdragen aan een betere grip op migratie. Iemand die geen recht heeft op verblijf hoort niet in Nederland thuis en zal moeten vertrekken naar het land van herkomst (uiteraard met inachtneming van het beginsel van non-refoulement). **Eerder is aangegeven dat het kabinet daarbij de handhavingspraktijk zal vragen deze strafbaarstelling primair in te zetten tegen criminele en overlastgevende vreemdelingen.**(8) In dit verband is van belang dat, nog afgezien van die voorziene inzet op criminele en overlastgevende vreemdelingen, de categorie vreemdelingen die daadwerkelijk kan worden vervolgd en bestraft gericht kan worden bepaald en daarmee mogelijk minder omvangrijk is dan wordt verondersteld.”

Wat wordt hier bedoeld met **overlastgevende vreemdelingen**? Hoe moet men dat zien. Is dat vergelijkbaar met jongeren die overlast bezorgen door meerdere nachten luide bonkmuziek (met alles overstemmende bassen) te draaien? Door vreemdelingen die zich schuldig maken aan straatintimidatie, mensen hinderlijk volgen, die zich hinderlijk opdringen (vaak aan vrouwen), die mensen intimiderend staan op te wachten in groepjes en praten over voorbijganger (in een vreemde taal)?

In geval van criminele vreemdelingen moet er louter en sec gekeken worden naar de Wet voor Strafrecht, wat daar gezien wordt als overtreding dan wel als misdrijf. Of geldt wat de samenleving als crimineel bestempeld?

Bij samenloop tussen een strafbaar feit en een bestuursrechtelijke overtreding, wordt in het vreemdelingenrecht normaliter eerst het strafrecht ingezet. Indien ten aanzien van een vreemdeling zowel een vermoeden van een strafbaar feit als van illegaal verblijf rijst, zal in beginsel eerst worden overgegaan tot de opsporing en eventuele vervolging van het strafbare feit alvorens bestuurlijke sancties worden getroffen, gericht op (het voorbereiden van) het vertrek van de vreemdeling. De strafbaarstelling van illegaal verblijf zal op dit uitgangspunt een uitzondering moeten zijn. Dit is het gevolg van de **jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie** waaruit volgt dat **illegaal verblijf alleen** kan worden **bestraft met een vrijheidsstraf** indien de **terugkeerprocedure volledig is doorlopen en vertrek niet is gelukt door de aantoonbare schuld** van de **vreemdeling**.⁹ In dat kader **moeten alle mogelijke dwangmaatregelen vergeefs zijn opgelegd**.

Hier wordt gesproken over een **vrijheidsstraf**. Betekent dat mensen vast komen te zitten? Dan wel worden vastgezet voor een bepaalde periode? En hoe ziet dat er dan in de praktijk uit?

Over welke mogelijke dwangmaatregelen wordt hier bedoeld? Waarom wordt er alleen gekeken naar dwangmaatregelen? Kan er ook gekeken worden naar drangmaatregelen? Mensen beter en wellicht voor hen begrijpelijker waarom ze geacht zijn om het land te verlaten? Mensen wellicht uitleggen hoe ze wel legaal in Nederland kunnen verblijven in de toekomst. Wat precies de voorwaarden zijn, waar ze aan dienen te voldoen. En hoe wordt **aantoonbare schuld** van de **vreemdeling** bewezen?

Persoonlijke constatering:

Mensen komen naar Nederland voor avontuur, voor de lol of uit verveling. Mensen (vaak tot 35 jaar) willen de wereld ontdekken. Willen andere mensen ontmoeten. Ook willen ze bij de groep horen. Illegaal verblijf in Nederland is in een bepaald opzicht in zekere zin te vergelijken met een jonger iemand die zich oogluikend bevindt op een feest dan wel horecagelegenheid, waar deze persoon te jong voor is. Het kan dan uitermate frustrerend zijn om als enige 15-jarige buiten gezet te worden. Terwijl de rest van de vriendengroep binnen staat te feesten.

Zo kan het zijn dat een deel van de vrienden, bekenden dan wel familie van de vreemdeling zich al dan niet tijdelijk legaal in Nederland bevindt. Terwijl de vreemdeling zelf het op de een of andere manier niet lukt om legaal in Nederland te verblijven. De vreemdeling zal er alles aan doen om bij zijn vrienden, bekenden of familie te zijn in Nederland. Ook al is dat (lang niet altijd) niet (helemaal) legaal.

Dan is er een categorie mensen die naar Nederland zijn gelokt door vaak landgenoten onder valse voorwendselen. En vaak mooier zijn voorgeschoteld dan in de praktijk blijkt. Mensen die gouden bergen zijn beloofd, wat betreft werk en een woning. Deze moet duidelijk gemaakt worden dat er een grens zit aan de hulpverlening aan hulpbehoevende mensen omdat middelen en de capaciteit aan mensen nu eenmaal beperkt is. En dat er keuzes gemaakt dienen te worden.

Nederland kan niet alle nood in de wereld in zijn eentje oplossen?

Gaan we iedereen die hier naar toe komt gratis onderdak bieden en een uitkering? In de sociale zekerheid gelden toch immers strikte voorwaarden waar men aan dient te voldoen om in aanmerking te komen voor een uitkering dan we toelage. Asiel zou men kunnen zien als een vorm van sociale zekerheid. Is Nederland (mede) verantwoordelijk voor niet-ingezetenen die (illegaal) in Nederland verblijven?

Asielrecht kan ook gebruikt worden voor goedkoop verblijf in Nederland. Of omdat het veel te complex en te duur is om een verlopen visum te verlengen. Men is bezoek bij iemand in Nederland. De periode van het visum loopt af. Men wil langer blijven in Nederland. Wat doet men dan?

Hierbij moet men aandacht hebben voor het feit, dat het Nederlands paspoort veel makkelijker toegang biedt tot vele landen dan legitimatiebewijzen van vele andere landen in de wereld. Het zijn vaak de wat rijkere mensen in die landen, de wat rijkere middenklasse, die in staat is om wat verder weg te reizen. Vaak met vliegtuig.

Wat betreft de verkrijging van asiel in Nederland. Er bestaat een (grote) groep van asielzoekers, die het niet draait om (permanente) vestiging in Nederland, maar om de verkrijging van een Nederlands paspoort. Omdat het reizen in de wereld een stuk makkelijker maakt.

Het idee van vrij verkeer van personen binnen de Europese Unie wordt omarmd door de reizende asielzoekers. Zij zien de Europese Unie meer als een geheel dan Nederlanders dat zien. Zo kan het voorkomen dat familie, burens, vrienden of bekenden

van de asielzoekers al elders in Europa wonen. Dat de asielzoekers niet is gelukt om daar asiel te verkrijgen. Het probeert via Nederland. Een zeer bekende migratiewet luidt: Migreren doet migreren. Als er eenmaal migratiegemeenschappen zijn, trekt dat nieuwe groepen migranten aan.

In dat kader zou betere afstemming moeten komen met omringende landen. Om tot een meer gecoördineerd asiel- en huisvestingsbeleid te komen. Wat dat betreft zou gekeken kunnen worden naar sociale netwerken van de vreemdeling. Waarbij geldt dat anonimiteit van personen (tot 35 jaar) mogelijk kan leiden tot overlastgevend of strafbaar gedrag. Maar aan de andere kant van het spectrum geldt, dat te veel controle kan leiden tot baldadig gedrag en woede-uitbarstingen. Er alles aan gedaan wordt om de verstikkende maatregelen te omzeilen dan wel teniet te doen. Dit kan men beschouwen als het controledilemma.

Nu laat men mensen veel te veel aan hun lot over. **Men is te weinig bezig, waarom terugkeer naar land van herkomst wel degelijk een oplossing is. Ook voor de betrokkene(n) zelf.** Vaak wordt geschetst dat terugkeer niet mogelijk zou zijn. Ook in Nederland voelen mensen zich enorm beperkt in hun doen en laten. Kunnen of durven veel mensen lang niet altijd te zeggen waar op staat. Of durven zich te uiten. Bang om belachelijk gemaakt te worden in de media of op social media of elders online of in besloten groepen. Men zit een enorme afhankelijkheidspositie. Voelen zich enorm in een hoek gezet. Zich monddood gemaakt door politici, de media of door hun werk(omgeving). Moeten verplicht samenwerken met mensen, wiens taal men niet spreekt. Waar men niets gemeenschappelijks mee heeft. Mensen worden in hun woonomgeving geconfronteerd met een vreemde cultuur. Men

hoort mensen in een vreemde taal met elkaar praten. In een razend tempo verandert de fysieke omgeving grondig. Er worden met grote schreden allerlei verstrekkende maatregelen doorgevoerd. Tel daarbij op het verlies van een van de ouders of beide ouders. De enorme zorgen die men heeft over de toekomst van de kinderen. De aantasting van tradities of zaken die belangrijk zijn voor de identiteit.

Het gegeven dat de overheid steeds meer grip en aansluiting lijkt te verliezen op de samenleving. Men steeds meer geneigd is om het heft zelf in de hand te nemen. Zelf voor oplossingen te zorgen. Al dan niet in samenwerking met anderen. Daarbij is men tevens op zoek naar betekenisgeving. Men is op zoek naar nieuwe gemeenschappelijke verhalen en idealen. Of men probeert vreemdelingen in te passen in bestaande verhalen of idealen. Waarbij het vaak meerdere generaties duurt dat mensen aan elkaar gewend zijn. Dat dit een voortdurend proces is.

Ook is het zo dat er sprake is van integratie als men elders gaat wonen in Nederland. Mensen die buiten een bepaalde plaats komen worden vaak na jaren nog gezien als buitenstaander. Ook al is men getogen en geboren in Nederland. En zijn ook de ouders geboren en getogen Nederlanders. Zo kan het zijn dat een van oorsprong Marokkaanse of Turkse inwoner van een bepaalde wijk in Groningen als 'autochtoon' wordt gezien. Terwijl een geboren en getogen Nederlander uit Delft als vreemdeling wordt bekeken. Vreemdeling in de zin van de buitenstaander.

Vaak is het cruciaal hoe lang men ergens woont. Welke rol men speelt in de samenleving. Wie men allemaal kent. Met welke mensen men omgaat.

Er zou gedacht kunnen worden aan

1. een meldplicht
2. een plicht om actief aan te tonen waarom men niet terug kan naar land van aankomst
3. een plicht om actief aan te tonen waarom men in de andere landen geen asiel had kunnen aanvragen. Is het wellicht een idee om asielambtenaren binnen de EU uit te wisselen tussen landen. Verschillende asielwetten en procedures en beoordelingen gaan niet samen met een open grenzen en behoud van het huidige sociaal zekerheidsstelsel en stelsel voor gezondheidszorg.
4. het voorkomen van het misbruik maken van het ondernemingsrecht. Het opzetten van dekmantelbedrijven. Om zo mensensmokkel te bevorderen. Hierbij kan men denken aan koeriersbedrijven of dakdekkersbedrijven.
5. Men moet expliciet oog houden voor de positie van vrouwen en kinderen. Maar ook met sterk hulpbehoevende volwassen mannen. Waarbij discretie en zorgvuldig van uiterst belang is.
6. In een eerder stadium optreden. Zaken minder op zijn beloop laten. Eerder en adequater de norm stellen.
7. In geval van ongedocumenteerdheid: mensen minder snel een verblijfstatus afgeven dan wanneer men wel beschikt over papieren. Tenzij men hard kan maken waarom men ongedocumenteerd is. En daar goede gronden voor waren dan wel nog zijn.
8. Bij het willens en wetens ongedocumenteerd zijn zonder enige legitieme grond, kan men denken aan mensen op een wachtlijst te plaatsen voor een woning de termijn van twee weken oprekken. Zodat minimaal een jaar moet wachten op een woning bijvoorbeeld. Of tot

bepaalde groepen woningzoekers een woning hebben gevonden.

9. Ook kan men denken aan een vorm van terugbetaling eventueel met rente. Net zoals met de OV-studentenkaart of in het geval van een studielening. Zeker als men toch een verblijfsstatus verkrijgt, maar strikt genomen geen recht heeft op asiel in Nederland. Waarbij geldt dat de kosten van de periode van de asielaanvraag niet worden meegerekend. Maar wel de kosten die gemoeid zijn voor verblijf in Nederland, maar men herhaaldelijk gesommeerd is Nederland te verlaten.
10. Ongeldig verklaren van het Nederlands identiteitsbewijs voor vliegreizen buiten de EU de eerste jaar of paar jaren.
11. Aansluitend op punt 9. Mensen laten leven met wekelijks leeftijd. Zodat men tijd heeft om te wennen aan de prijsverhoudingen in Nederland.
12. Striktere controle op inburgeringsplicht en het leren van de Nederlandse taal. Mensen er veel actiever bij betrekken. Veel minder laten spartelen in het water. Onder het motto: Hier heb je een onbegrijpelijke folder. Zoek het zelf maar uit.